

Vývoj na trhu úverov

Dotazník

Správne rozumieť súčasnému vývoju na trhu úverov a jeho možnému vplyvu na ďalší vývoj bankového sektora vyžaduje poznanie, či sú zmeny v ponuke úverov alebo v dopyte po úveroch spôsobené cenovými alebo necenovými faktormi. Nárast úverov, ktorý na jednej strane môže prispieť k zvýšeniu výkonnosti ekonomiky v budúcnosti, môže na druhej strane prispieť k nárastu kreditného rizika a ohrozeniu celkovej finančnej stability.

V súčasnosti máme na Slovensku k dispozícii iba údaje o zmenách v cenových podmienkach poskytovania úverov. Ako sme však uviedli, na správne rozlíšenie dôvodu zmien v objeme poskytovaných úverov je nevyhnutné poznať aj necenové podmienky. Vyplniť uvedenú medzeru a zozbierať údaje vyjadrujúce tieto zmeny je práve úlohou predkladaného dotazníka. Dotazník je rozdelený na dve časti. Prvá sa zaoberá vývojom ponuky na trhu úverov, a to predovšetkým zmenou v úverových štandardoch a poskytovaní úverov, vyplývajúce z prijatej úverovej stratégie. Zároveň sa snaží zistiť, ktoré faktory mali na tieto zmeny najväčší vplyv a v ktorých konkrétnych podmienkach poskytovania úverov sa vyskytli najväčšie zmeny. Druhá časť dotazníka sa zaoberá zmenami v dopyte po úveroch. Opäť sa zameriava na zistenie faktorov, ktorý mali najväčší vplyv na zmeny v dopyte po úveroch. V oboch častiach sa samostatne rozlišujú úvery podnikom a obyvateľstvu.

Podobný prieskum sa pravidelne robí v USA¹, kde bol prvýkrát vykonaný v roku 1967. Predkladaný dotazník je založený na dotazníku, ktorý pri svojom prieskume využíva Európska centrálna banka od januára 2003, a to v polročných intervaloch. Zároveň prebieha samostatne aj vo viacerých európskych štátoch. Vzhľadom na to, že na Slovensku je pre finančné sprostredkovanie stabilita bankového sektora ešte kľúčovejšia ako v krajinách s rozvinutým kapitálovým trhom, vykonávanie takéhoto prieskumu je ešte viac opodstatnené.

Prieskum bude vykonávaný na polročnej báze. Zozbierané údaje budú v agregovanej forme publikované. Tým zároveň banky získajú možnosť využiť jeho výsledky na lepšie pochopenie súčasného vývoja na trhu úverov a posúdiť, aká je ich vlastná pozícia v tejto oblasti. Ďalšou výhodou prieskumu je, že polročné publikovanie výsledkov z relatívne nezmeneného dotazníka umožní sledovať časový vývoj ponuky a dopytu ako základných faktorov ovplyvňujúcich trh úverov, využiteľný v ďalšom výskume tejto problematiky. Vyplnenie dotazníka nie je náročné a nezaberie skúsenému odborníkovi, ktorý má prehľad, veľa času.

---

¹Tento prieskum má názov Senior Loan Officer Opinion Survey on Bank Lending Practices.

Vývoj ponuky na trhu úverov

Úvery podnikom (sektory 11, 123, 124, 125)

1. Porovnanie zmien dopytu a ponuky

Ktorý z uvedených faktorov mal vo vašej banke najväčší vplyv na zmenu celkového objemu novoposkytnutých úverov podnikom v prvom polroku 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004?

- Zmeny v dopyte zo strany klientov
- Zmeny v úverových štandardoch² na poskytovanie úverov podnikom
- Zmeny v dopyte klientov aj zmeny v úverových štandardoch mali približne rovnaký vplyv
- V celkovom objeme novoposkytnutých úverov podnikom nenastali významnejšie zmeny

2. Zmeny v úverových štandardoch

V prvom stĺpci nasledujúcej tabuľky uveďte, ako sa počas prvého polroka 2005 zmenili úverové štandardy na poskytovanie úverov podnikom a podmienky, za ktorých sa tieto úvery poskytujú, oproti situácii v druhom polroku 2004. V druhom stĺpci uveďte, aké zmeny očakávate počas druhého polroka 2005. Pre účely kategorizácie podnikov na veľké a malé a stredné podniky využite vlastnú obchodnú segmentáciu.

Typ úveru		Zmena počas I. polroka 2005	Očak. zmena počas II. polroka 2005
		1	2
Veľké podniky	Krátkodobé úvery v SKK (do 1 roka)		
	Krátkodobé úvery v cudzej mene (do 1 roka)		
	Dlhodobé úvery v SKK (nad 1 rok)		
	Dlhodobé úvery v cudzej mene (nad 1 rok)		
Malé a stredné podniky	Krátkodobé úvery v SKK (do 1 roka)		
	Krátkodobé úvery v cudzej mene (do 1 roka)		
	Dlhodobé úvery v SKK (nad 1 rok)		
	Dlhodobé úvery v cudzej mene (nad 1 rok)		

Zmenu v úverových štandardoch odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatné sprísnenie
- 2 – Čiastočné sprísnenie
- 3 – Žiadna významnejšia zmena
- 4 – Čiastočné zmiernenie
- 5 – Podstatné zmiernenie
- N – Príslušný typ úverov sa neposkytuje

² Úverové štandardy sú založené na úverovej politike banky a pozostávajú z interných predpisov, na základe ktorých možno pri zohľadnení rôznych charakteristík rozhodnúť o poskytnutí úveru konkrétnemu klientovi, resp. o podmienkach tohto úveru. Dotazník sa zaoberá zmenami v týchto štandardoch vrátane zmien v ich implementácii.

3. Faktory vplývajúce na zmeny úverových štandardov

Ak sa vaše úverové štandardy na poskytovanie úverov podnikom zmenili v období počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004 (t.j. ak ste na otázku v bode 2 odpovedali aspoň v jednom prípade hodnotou 1, 2, 4 alebo 5), uveďte, akú váhu na tejto zmene mali nasledujúce dôvody:

Faktor vplývajúci na zmenu úverových štandardov		Vplyv
Konkurencia	Konkurenčný tlak zo strany ostatných bánk	
	Konkurenčný tlak zo strany nebankových inštitúcií a kapitálového trhu	
Makroekonomická situácia	Doterajší a očakávaný vývoj makroekonomickej situácie	
	Rizikovosť konkrétnych priemyselných odvetví (konkretizujte)	
Klienti	Zmeny v dopyte podnikového sektora po úveroch	
	Zmeny v kvalite ponúkaného zabezpečenia	
	Zmeny rizikovosti najvýznamnejších klientov	
Situácia v banke	Zmeny v kapitálovej pozícii	
	Zmeny v likvidnej pozícii	
	Zmeny v dostupnosti a výnosovosti alternatívnych možností investovania	
	Zmeny v systéme riadenia úverového rizika	
	Zmeny v rizikovom apetíte	
	Zmeny v kvalite portfólia úverov podnikom	
Iné (konkretizujte):		

Príspevok jednotlivých faktorov na zmenu úverových štandardov odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatný vplyv na sprísnenie úverových štandardov
- 2 – Čiastočný vplyv na sprísnenie úverových štandardov
- 3 – Žiadny vplyv na zmenu úverových štandardov
- 4 – Čiastočný vplyv na zmiernenie úverových štandardov
- 5 – Podstatný vplyv na zmiernenie úverových štandardov

4. Konkrétne podmienky poskytovania úverov:

Ako sa v období počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004 zmenili nasledujúce podmienky poskytovania úverov podnikom?

Konkrétne podmienky poskytovania úverov podnikom		Zmena
Úroková marža z úverov podnikom *		
Výška prijatých poplatkov z úverov podnikom		
Limity na maximálnu výšku úveru		
Limity na maximálnu dobu splatnosti úveru		
Limity na minimálnu hodnotu a kvalitu požadovaného zabezpečenia		
Limity na minimálnu požadovanú výšku spolufinancovania		
Požadované hodnotenie finančnej situácie klienta (ziskovosť, zadlženosť, kvalita ostatných úverov)		
Požadovaná hodnota úverového skóre alebo ratingu	na poskytnutie úveru	
	na zaradenie do jednotlivých cenových pásiem	
Iné (konkretizujte):		

Všeobecná prax poskytovania úverov podnikom	Zmena
Poskytovanie úverov klientom, ktorí nespĺňajú stanovený limit	
Miera rozhodovacích právomocí pri poskytovaní úveru na nižších rozhodovacích stupňoch	
Iné (konkretizujte):	

* úroková marža = rozdiel medzi úrokovou sadzbou úveru a referenčnou úrokovou sadzbou (napr. BRIBOR 1M)

Charakter zmeny v jednotlivých podmienkach na poskytovanie úverov odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatný nárast
- 2 – Čiastočný nárast
- 3 – Žiadna významnejšia zmena
- 4 – Čiastočný pokles
- 5 – Podstatný pokles

Úvery obyvateľstvu (sektory 143, 144, 145)

5. Porovnanie zmien dopytu a ponuky

Ktorý z uvedených faktorov mal vo vašej banke najväčší vplyv na zmenu výšky novoposkytnutých úverov obyvateľstvu v prvom polroku 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004?

- Zmeny v dopyte zo strany klientov
 Zmeny v úverových štandardoch na poskytovanie úverov obyvateľstvu
 Zmeny v dopyte klientov aj zmeny v úverových štandardoch mali približne rovnaký vplyv
 Zmeny v marketingovej stratégii, resp. zavedenie nového úverového produktu

konkretizujte: .....

- Vo výške novoposkytnutých úverov obyvateľstvu nenastali významnejšie zmeny

6. Zmeny v úverových štandardoch

V prvom stĺpci nasledujúcej tabuľky uveďte, ako sa počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004 zmenili úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu a podmienky, za ktorých sa tieto úvery poskytujú. V druhom stĺpci uveďte, aké zmeny očakávate počas druhého polroka 2005.

Typ úveru	Zmena počas I. polroka 2005	Očak. zmena počas II. polroka 2005
	1	2
Úvery na bývanie		
Ostatné úvery poskytnuté obyvateľstvu		

Zmenu v úverových štandardoch odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1** – Podstatné sprísnenie
2 – Čiastočné sprísnenie
3 – Žiadna významnejšia zmena
4 – Čiastočné zmiernenie
5 – Podstatné zmiernenie
N – Príslušný typ úverov sa neposkytuje

7. Faktory vplývajúce na zmeny úverových štandardov

Ak sa vaše úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu zmenili v období počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004 (t.j. ak ste na otázku v bode 6 odpovedali aspoň v jednom prípade hodnotou 1, 2, 4 alebo 5), uveďte, akú váhu na tejto zmene mali nasledujúce dôvody:

Faktor vplývajúci na zmenu úverových štandardov		Vplyv
Konkurencia	Konkurenčný tlak zo strany ostatných bánk	
	Konkurenčný tlak zo strany nebankových inštitúcií	
Makroekonomická situácia	Doterajší a očakávaný vývoj makroekonomickej situácie	
	Vývoj na trhu nehnuteľností	
Klienti	Zmeny v dopyte obyvateľstva po úveroch	
	Zmeny v kvalite ponúkaného zabezpečenia	
Situácia v banke	Zmeny v kapitálovej pozícii	
	Zmeny v likvidnej pozícii	
	Zmeny v dostupnosti a výnosovosti alternatívnych možností investovania	
	Zmeny v systéme riadenia úverového rizika	
	Zmeny v rizikovom apetíte	
	Zmeny v kvalite portfólia úverov obyvateľstvu	
Iné (konkretizujte):		

Príspevok jednotlivých faktorov na zmenu úverových štandardov odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatný vplyv na sprísnenie úverových štandardov
- 2 – Čiastočný vplyv na sprísnenie úverových štandardov
- 3 – Žiadny vplyv na zmenu úverových štandardov
- 4 – Čiastočný vplyv na zmiernenie úverových štandardov
- 5 – Podstatný vplyv na zmiernenie úverových štandardov

8. Konkrétne podmienky poskytovania úverov

Ako sa v období počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004 zmenili nasledujúce podmienky poskytovania úverov obyvateľstvu?

Konkrétne podmienky poskytovania úverov obyvateľstvu		Zmena
Úroková marža z úverov obyvateľstvu *		
Výška prijatých poplatkov z úverov obyvateľstvu		
Limity na maximálnu výšku úveru		
Limity na maximálnu dobu splatnosti úveru		
Limity na minimálnu hodnotu a kvalitu požadovaného zabezpečenia		
Požadované hodnotenie finančnej situácie klienta (čisté príjmy, kvalita ostatných úverov)		
Požadovaná hodnota úverového skóre alebo ratingu	na poskytnutie úveru	
	na zaradenie do jednotlivých cenových pásiem	
Iné (konkretizujte):		

Všeobecná prax poskytovania úverov obyvateľstvu	Zmena
Poskytovanie úverov klientom, ktorí nespĺňajú stanovený limit	
Miera rozhodovacích právomocí pri poskytovaní úveru na nižších rozhodovacích stupňoch	
Iné (konkretizujte):	

* úroková marža = rozdiel medzi úrokovou sadzbou úveru a referenčnou úrokovou sadzbou (napr. BRIBOR 1M)

Charakter zmeny v jednotlivých podmienkach na poskytovanie úverov odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatný nárast
- 2 – Čiastočný nárast
- 3 – Žiadna významnejšia zmena
- 4 – Čiastočný pokles
- 5 – Podstatný pokles

Vývoj dopytu na trhu úverov

9. Zmeny v dopyte po úveroch

V prvom stĺpci nasledujúcej tabuľky uveďte, ako sa zmenil dopyt po úveroch počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004. V druhom stĺpci uveďte, aké zmeny očakávate počas druhého polroka 2005.

Typ úveru		Zmena v I. polroku 2005	Očakávaná zmena v II. polroku 2005
Veľké podniky	Krátkodobé úvery (do 1 roka)		
	Dlhodobé úvery (nad 1 rok)		
Malé a stredné podniky	Krátkodobé úvery (do 1 roka)		
	Dlhodobé úvery (nad 1 rok)		
Obyvateľstvo	Úvery na bývanie		
	Ostatné úvery obyvateľstvu		

Zmenu v úverových štandardoch odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatné zníženie dopytu
- 2 – Čiastočné zníženie dopytu
- 3 – Žiadna významnejšia zmena
- 4 – Čiastočné zvýšenie dopytu
- 5 – Podstatné zvýšenie dopytu
- N – Príslušný typ úverov sa neposkytuje

10. Faktory vplývajúce na zmeny v dopyte po úveroch

Ak sa dopyt po úveroch zo strany podnikov alebo obyvateľstva zmenil v období počas prvého polroka 2005 oproti situácii v druhom polroku 2004, uveďte, akú váhu na tejto zmene mali nasledujúce dôvody:

Faktory vplývajúce na zmenu dopytu po úveroch zo strany podnikov		Vplyv
Zmeny v potrebách financovania	Financovanie dlhodobých investícií	
	Financovanie prevádzkového kapitálu	
	Financovanie fúzií, akvizícií a reštrukturalizácií	
	Splácanie jedného úveru iným	
Zmeny vo finančnej pozícii podnikov		
Zmeny v úrokových sadzbách a poplatkoch		
Iné (konkretizujte):		

Faktory vplývajúce na zmenu dopytu po úveroch zo strany obyvateľstva		Vplyv
Finančná situácia domácností	Zmeny vo výške výdavkov na kúpu nehnuteľností	
	Zmeny vo výške výdavkov na ostatnú spotrebu	
	Zmeny vo výške príjmov	
Externé faktory	Financovanie z úverov iných bánk	
	Financovanie z iných zdrojov ako úvery bánk	
	Zmeny v očakávaní ďalšieho makroekonomického vývoja	
	Zmeny vo vývoji na trhu nehnuteľností	
	Zmeny v úrokových sadzbách a poplatkoch	
Iné (konkretizujte):		

Príspevok jednotlivých faktorov na zmenu úverových štandardov odhadnite pomocou nasledujúcej stupnice:

- 1 – Podstatný vplyv na zníženie dopytu
- 2 – Čiastočný vplyv na zníženie dopytu
- 3 – Žiadny vplyv na zmenu dopytu
- 4 – Čiastočný vplyv na zvýšenie dopytu
- 5 – Podstatný vplyv na zvýšenie dopytu